వాళ్ళ నాయనమ్మ నిద్రపోతుంటే ఆవిడ కుడిచేతికున్న బంగారపు మురుగుని సబ్బుబిళ్ళ రుద్ది లాగేసి ద్రాక్షారామంలో వుంటున్న బేబీ అనే స్కూలు టీచర్ కిచ్చేశాట్ట. ఇద్దరు పిల్లలున్న ఆ టీచరుకి భర్త పోయి మూడేళ్ళయిందట. ఇప్పుడా మనిషిని పెళ్ళాడతానని తిరుగుతున్నాడట.

ఆదిరెడ్డిగారి కోడలికి దెయ్యంపట్టింది గదా! దాన్ని వదిలించడానికి వడిశలేరు భూతవైద్యుణ్ణి తీసుకొచ్చారట. వీడికిదేం మాయరోగమో సవ్వారీ బండిమీద వచ్చిన ఆ భూతవైద్యుడికి మంత్రాలు రాకుండా ముందు పళ్ళన్నీ ఊడగొట్టేశాడట.

వెలంపేటలో వుంటున్న వాద్రేవు చిట్టిపంతులు గారింటి వెనక పడిపోయిన గోడలో వుంటున్న పాము నిన్నరాత్రి పిడకలగూట్లో చేరిందట.

ఎలాంటి భయం లేకుండా చెయ్యిపెట్టి ఆ పాముని బయటికి లాగేసినవాడు చంపాలా?... గోపాలస్వామి గుడి అరుగుమీద మధ్యాహ్నందాకా ఆడించి ఊరి చివరున్న బళ్ళ బుల్లెబ్బాయి గారి సమాధి దగ్గర వదిలి వచ్చేడట.

బాచి అనే ఆ మనిషి గురించి రకరకాలుగా చెప్పుకునేవారు మా ఊళ్ళో.

★★★

ప్రతిరోజూ తన జావా మోటారు సైకిలెక్కి మా ఊర్ని ఆన్చి వున్న రామచంద్రపురం వెళ్ళిపోయేవాడు. సరిగ్గా దీపాలవేళ అయ్యేసరికి ఇంటికొచ్చేసి స్నానం అదీ చేసి మడత నలగని సిల్కు బట్టలేసుకుని నూర్జహాన్ సెంటు రాసుకుని బయల్దేరే బాచి మళ్ళీ ఊళ్ళో దిగేసరికి తెలతెలవారేది.

ఒక సాయంత్రం సంతపేట దగ్గరున్న బ్రాహ్మణ రెడ్డిగారి ఇంటి అరుగుమీద కూర్చున్న నా పక్కనే తన బండి ఆపి "మండపేట అవతల మురమండ అనే ఊరు వెళ్దామా" అని తీసుకెళ్ళిపోయాడు.

అదొక గ్రామం.

బండి ఒక వీధిలోకి తిప్పి ఒక ఇంటిముందు ఆపిన వెంటనే ఆ ఇంటి తలుపులు బార్లా తెరిచారు. మేం లోపలకెళ్ళేసరికి ఒక స్త్రీ నెలలు నిండి నెప్పుల్తో బాధపడుతోంది.

"ఎలాగుంది?" తలుపు దగ్గర నిలబడ్డ ముసలామెని ఆడిగాడు.

"మధ్యాహ్నం నుంచి మరీ ఎక్కువయ్యాయి. నెప్పులు" చెప్పిందామె.

"అయితే చిన్నకారు తీసుకొస్తాను రాజమండ్రి తీసుకెళ్దాం" అని లేచి రాత్రికి రాత్రి... ఆ నెలలు నిండిన మనిషిని రాజమండ్రి గవర్నమెంటు హాస్పిటల్‌కి తీసుకెళ్ళాడు.

ఆ రోజునుంచీ జోడీ అయ్యాను బాచికి.

వెన్నెల రాత్రుళ్ళు, చలివేసే సాయంకాలాలూ, వర్షం కురిసి వెలిసిన మెరుప వేళలూ తిరుగుతూనే వుండేవాళ్ళం. కొన్ని సందర్భాల్లో అతను మాటాడేతీరు విచిత్రంగా వుండేది. ఓ పట్టాన అర్థమయ్యేవి కావు అతని ఆలోచనలు.

కొన్నాళ్ళు గడిచిపోయాయి అలాగ.

మా ఊరు వదిలిపెట్టి మద్రాసు వెళ్ళిపోవాల్సిన పరిస్థితి వచ్చింది నాకు.

చాలా చిన్న వయసులోనే సినిమా డైరెక్ట్ చేసే అవకాశం కూడా వచ్చింది.

ఎనభై రెండులో మొదటి సినిమా తీసి, ఆ తర్వాత ఫ్లాపులూ అప్పుడప్పుడూ ఒక హిట్టూ తీస్తూ వస్తున్న నాకు ఒక రోజు ఉత్తరం ఒకటి వచ్చింది బాచి దగ్గర్నుంచి - 'మొదట్లో ఏబ్‌స్ట్రాక్ట్‌గా తీస్తూ వచ్చావు. ఇప్పుడు స్టైల్ మార్చి ప్లెయిన్‌గా తీస్తూన్న విధానం బాగుంది కానీ, జీవం వుండటంలేదు. జనానికి విసుగ్గా వుంటోంది. అసలు విషయానికొస్తే మంచి కథలు నీకు దొరకడంలేదు. అందుకే నీ సినిమాలు దెబ్బతింటున్నాయి' అని ముగించాడు. నేను బాగా ఆలోచించేలా చేసింది ఆ ఉత్తరం. అతను రాసిన ప్రతీ అక్షరంలోనూ సత్యం కనిపించింది.

ఇరవయ్యేళ్ళ తర్వాత మళ్ళీ మా ఊరు వచ్చిన నన్ను పలకరించడానికొచ్చారు కొంతమంది. వాళ్ళ నడిగాను బాచిగురించి.

కపాలేశ్వరుడు గుడి ఉద్యోగి చెల్లెల్తో ఊరువిడిచి వెళ్ళిపోయాడట. జనం ఇదంతా చెపుతుంటే "ఆ బాచి తత్వమేంటో ఏ మాత్రం అర్థం కావటం లేదు నాకు" అన్నాను.

"ఆ మదపిచ్చోడి గురించి అర్థం చేసుకునే దేముంటుంది" అన్నారంతా.

"ఇప్పు డతను ఏ ఊళ్ళో ఉంటున్నాడో ఎవరి కన్నా తెల్సా?" అడిగాను.

"ఊరు కాదు. లంకలో పిచ్చుకల లంకట పేరు." చెప్పారు.

"ఎక్కడుంది పిచ్చుకల లంక?"

"యానాం రేవులో పడవేసుకుని పది మైళ్ళు వెళితే గోదావరి మధ్య తగుల్తుందట."

★★★

రాజమండ్రి నుంచి యానాం వెళ్ళే బస్సు మా ఊరి కాలవగట్టుమీద ఆగుతుంది.

మర్నాడు పది గంటలకి ఆ బస్సు ఎక్కి నేను యానాం బయల్దేరాను.

ఆ ఊరి బస్‌స్టాండ్‌లో దిగి కాలినడకన రేవు దగ్గరకెళ్ళేసరికి మధ్యాహ్నమయింది. రేవులో పల్చగా వున్న జనాన్ని అవతలున్న వెదుర్లంక రేవుకి చేరవేస్తుంది పంటు. ఒడ్డునే చిన్న కాఫీ హోటలుంది. దాంట్లో కూర్చున్న సొట్టకాలు శెట్టి పళ్ళెంలో చల్లారిపోయి వున్న మిరపకాయ బజ్జీలమీద ఈగలు వాలకుండా మసిపాతతో విసురుతూ బేరాలకోసం చూస్తున్నాడు. కొబ్బరినౌజా, బొబ్బర్లతో చేసిన మసాలాగారెలూ సత్తుపళ్ళాల్లో పెట్టుకుని అమ్ముకుంటూ తిరుగుతున్నారు ఇద్దరు పిల్లలు. ఆంజనేయస్వామి గుడి కడతన్నాం అని డిబ్బీ ఊపుకుంటూ తిరుగుతున్నాడో మనిషి

శెట్టి కాఫీ హోటలు పాకలో కెళ్ళి రెండు బజ్జీలు తిని టీ తాగి, "నేను పిచ్చుకల లంక వెళ్ళాలి. లాంచీ గానీ, పడవగానీ దొరుకుద్దా?" అన్నాను.

"దింపడానికయితే ఎవరూ రారండీ. రానూ పోనూ అయితే శేషారావుగాడి నావ మాటాడొచ్చు" అని భుజంమీది మసిపాతతో గుండెలమీదున్న చెమటని తుడుచుకుంటూ పైకి లేచి కుంటుకుంటూ వెళ్ళి, కాస్సేపటికి నిక్కరుమాత్రం వేసుకున్న శేషారావు అనే మనిషిని తీసుకొచ్చి మాటాడిపెట్టాడు.

★★★

ఆ ఇసుక తిప్ప మధ్యలో నిలబడితే ఎటుచూసినా గోదావరే కనిపిస్తుంది. పచ్చిఇటుకల గోడల్ని పేడతో అలికి సున్నం ముగ్గులు పెట్టి, పైన రెల్లుగడ్డితో నేసిన కుటీరం ఒకటి తిప్ప అంచునే వుంది. పచ్చి వెదుళ్ళతో చుట్టూ కట్టిన దడికి ఒకమూల చిక్కుడుపాదూ, ఇంకోమూల పుచ్చపాదూ పాకివున్నాయి. కుటీరం వెనకాల తులసికోటా, దానికి కాస్త దూరంలో గోరింటాకు మొక్కా, కరివేరపూల మొక్కా వున్నాయి.

నావ దిగి ఆ కుటీరం దగ్గర కొచ్చిన నన్ను "ఎవరు కావాలండీ" అనడిగిందొక స్త్రీ.

చూస్తే, నల్ల బోర్డరున్న బూడిదరంగు చీర కట్టుకునుంది. అడ్డపాపిట తీసుకుని వాక్కి జడ వేసుకుని పెద్ద కుంకుమబొట్టు పెట్టుకుని వున్న ఆమెకి కుడికాలు లేదు.

ఆమెనే చూస్తూ నిలబడ్డ నన్ను మళ్ళీ అడిగింది- "ఎవరు కావాలండీ మీకూ?" అని.

"బాచిగారికోసం వచ్చాను." చెప్పాను నేను.

"సాబందలంక వెళ్ళారు. వచ్చే టైమైంది కూర్చోండి".

టైము చూసుకున్న నేను "ఎంతసేపట్లో రావచ్చండీ?" అన్నాను.

"పనసపొట్టూ, ఆగాకరకాయలూ కావాలంటే బయల్దేరారు. వచ్చే టైమైంది కాళ్ళు కడుక్కోండి" అని లేవడానికి క(్ర)రలు అందుకోబోతుంటే "పర్లేదులెండి... ఆయనొచ్చే లోపు అలా వెళ్ళి గోదావరి చూసొస్తాను" అని లేచాను.

ఒడ్డు చాలా దూరానుంది. ఎటుచూసినా నిండు గోదావరి. చేపల వేటకెళ్ళే మరకాళ్ళ నావలూ, ఇసుకా, ఇటుకా, బెల్లం, చింతపండూ బుట్టలు రవాణా చేసే పడవలు అటూ ఇటూ ప్రయాణం చేస్తున్నాయి. కాళ్ళని నీళ్ళ అంచున పెట్టి ఇసుకలో కూర్చుని వీస్తున్న చల్లగాలిని పీలుస్తున్నాను.

అక్కడి మట్టీ, నీళ్ళు, గాలీ అన్నీ స్వచ్ఛంగా వున్నాయి. ఎక్కడ పాదం పెట్టినా, ఏది ముట్టుకున్నా స్వచ్ఛతే కనిపిస్తోంది. బాచిమీదా, ఆ ప్రకృతిమీదా సాగుతున్నాయి నా ఆలోచనలు.

చాలాసేపు గడిచింది.

గాలిలో చలనం పెరిగింది.

తెరచాప కట్టిన చిన్న నావని నడుపుకుంటూ వచ్చిన బాచి నా పక్కనే ఆపి “ఎంత సేపయిందీ వచ్చి?” అన్నాడు.

“ఇందాకే.” ఇరవయ్యేళ్ళ తర్వాత మళ్ళీచూస్తున్న అతన్లో సహజమైన మార్పే వుంది. జుట్టు అయితే సగానికి పైగా పండిపోయింది. పెంచిన గడ్డంకూడా.

“లోపలికెళ్ళావా? ఆవిడకి కనిపించేవా?” అడిగాడు.

“ఆ.” అతను చెయ్యి అందిస్తే లేచాను.

“నేను దిగబెడ్తాన్లే” అని నేనొచ్చిన నావవాణ్ణి వెనక్కి పంపించేశాడు.

“కూరగాయలు తేవడానికి రాజుగారి తోటలో కెళ్ళాను. తీరా చూస్తే ఆయన లేడు.” నాముందు నడుస్తూ అన్నాడు బాచి.

★★★

వేడినీళ్ళతో తలమీంచి స్నానం చేశాక పల్చని ఇస్త్రీ లాల్చీ, నెమలికంఠం రంగున్న శంఖంమార్కు లుంగీ నాకిచ్చి కట్టుకోమన్నాడు.

పప్పుపులుసు చేసి, మజ్జిగ మిరపకాయలు వేసి భోజనం పెట్టిం దావిడ.

బయటంతా వెన్నెల. వెన్నెల్లో గోదారి అందం అంటే అదే. చేపలు పట్టేవాళ్ళు నీళ్ళలో ఒక పక్కంతా వలలు వేశారు. రాదారి పడవలూ, లాంచీలూ ఆ పక్కకి రాకుండా ఆ వలలు వున్న ప్రాంతమంతా కొబ్బరిచిప్పల్లో తేలే ఇలాయి బుడ్లు వెలిగించి పెట్టారు. కాస్త దూరంలో మరో లంక ఏదో వున్నట్టుంది. అక్కడివాళ్ళ గుడిసెల ముందు వెలిగించుకున్న హరికేన్ లాంతర్లు మినుకుమినుకుమంటూ ఇక్కడికి కనిపిస్తున్నాయి.

రెండు మడత మంచాలు పట్టుకొచ్చి ఇంటిబయట వాల్చాడు. పరుపు చుట్టలు తీసుకొచ్చి వాటిమీద విప్పి నల్ల బిన్నీ దుప్పట్లు పరిచి ఒక మంచంమీద తను పడుకుని ఇంకో మంచంమీద నన్ను పడుకోమన్నాడు.

ఆగాగి వీస్తున్న గాలిని అనుభవిస్తూ వెన్నెల్లో ఆ కుటీరాన్ని చూస్తున్నాను. అతని హృదయం ఎలాంటిది అని ఎవరైనా అడిగితే ఇదిగో ఈ వాతావరణం లాంటిది అని చెప్పాలనిపిస్తుంది.

“ఎప్పుడొచ్చావ్?” అడిగాడు.

"నిన్న." చెప్పాను.

"నిన్న అక్కడికొచ్చి ఇవాళ ఇక్కడికి బయలుదేరా వన్న మాట. నేనింకా గుర్తున్నందుకు చాలా సంతోషం... మళ్ళీ ఎప్పుడెళ్తావ్?"

"తీసిన సినిమాలు వరుసగా దెబ్బతిన్నాయి. మంచి స్క్రిప్టు తయారుచేసి అప్పుడెళ్దా మనుకుంటున్నాను."

"మంచి ఆలోచనే" అని నా గురించి మరికొన్ని ప్రశ్నలు వేసి, కాస్సేపు ఆగి చెప్పడం మొదలుపెట్టాడు. "నువ్వు మర్చిపోయి వుంటావ్. ఊళ్ళో కొవ్వూరి రాములు అని ఒకత నున్నాడు. వాళ్ళబ్బాయి పేరు బాబులు. నెలకోసారి ద్రాక్షారామం, ద్వారపూడి లాంటిచోట్ల జరిగే దూళ్ళసంతల కెళ్ళి మంచి దున్నపోతు కనిపిస్తే ఎంత రేటుకైనా కొనుక్కొచ్చేస్తుంటాడు. తీసుకొచ్చిన ఆ దున్నపోతుల్ని బాగా మేపి గేదెల్ని పొర్లడానికి పంపిస్తుంటాడు. అది వాడి వృత్తి అయితే, ఊళ్ళో కోళ్ళ పందాలు జరుగుతున్నప్పుడు కోళ్ళకాళ్ళకి కత్తుల్ని కట్టడం వాడి సరదా.

దున్నపోతుల మెళ్ళో కట్టే వెంటుక్రల తాళ్ళూ, పెద్దపెద్ద రంగుపూసలూ అమ్ముకునే వెంకటలక్ష్మి అనే సంచార తెగకి సంబంధించిన పిల్ల ఎద్దుల కాళ్ళకి నాడాలు వేసే ఈరిగాడి ద్వారా పరిచయం అయింది బాబులుకి.

ఒక కట్టుబాటుకి లోబడి ఒక పద్ధతిలో వుండే వెంకటలక్ష్మితో 'నిన్ను ఇష్టపడు తున్నాను, నిన్ను పెళ్ళిచేసుకుంటాను' అని చెప్పి చేసే వృత్తి మాన్పించి వాళ్ళ పొలంలో వుండే పంపుషెడ్లో కాపురం పెట్టాడు బాబులు.

అలా కొన్నాళ్ళు గడిచాకా పెళ్ళికుదిరింది బాబులుకి. అప్పటికి వెంకటలక్ష్మికి కానుపయ్యి ఏడోరోజు; రోజుల బిడ్డ అడ్డాల్లో వున్నాడు.

ఒక మధ్యాహ్నం వెంకటలక్ష్మి దగ్గరకొచ్చిన బాబు ఏదోపని చెప్పి తనని పొలంలోకి పంపించి కాయితం పొట్లంలో వున్న వడ్ల గింజల్ని రోజుల బిడ్డ నోట్లో పోసేసి మింగించేశాడు.

ఆ విషయం తెల్సిన నేను పరుగెత్తుకుంటూ అక్కడి కెళ్ళాను. అప్పటికే చనిపోయాడా పసికుర్రాడు. ఆ బిడ్డ శవాన్ని తీసుకుని కొవ్వూరి రాములు ఇంటికెళ్ళాను. నా గొడవకి చాలామంది జనం మూగారు. నా దగ్గరకొచ్చిన కొందరు పెద్ద మనుషులు - 'ఈ ఊళ్ళో చాలామందికి ఇలా ఇంకో కుటుంబం వుంది. ఇప్పుడు కాదు; ఎన్నో తరాల్నుంచి వస్తూ వుందీ పద్ధతి. ఇలా కాపరాలు చేసే ఆడవాళ్ళలో ఎక్కువమంది ఏదో ఒకరకంగా ఆర్థికంగా వెనకబడినవారే. వాళ్ళు అలా పడుండటానికి తప్ప మొదటి భార్యలుగా వుండటానికి పనికిరారు' అని సర్దిచెప్పే ప్రయత్నాలు చేశారు.

దాంతో మరింత రెచ్చిపోయిన నేను ఆ పసిపిల్లాడి శవాన్ని భుజమ్మీదేసుకుని కాకినాడ దాకా వెళ్ళాను. పోలీసులు దిగారు ఊళ్ళోకి. ఇదంతా విని రామచంద్రపురంలో వున్న విలేకర్లు సైకిళ్ళమీద దిగిపోయారు. ప్రతి వీధిలోనూ జనం మూగారు. చాలా గందరగోళంగా తయారైంది ఊరు.

పోలీసులూ, ఊళ్ళో పెద్దలూ ఇలా చుట్టూ మూగిన అందరి సమక్షంలోనూ సంచార తెగకి సంబంధించిన వెంకటలక్ష్మి మెడలో బాబులు తాళి కట్టాక నా చేతిలో వున్న పసిపిల్లాడి శవాన్ని బాబులు చేతే మట్టికుండలో పెట్టి పాతిపెట్టించాను.

అది జరిగినరోజునుంచీ ఊరు ఊరంతా నా మీద కక్ష గట్టింది. ఒకటి రెండు సార్లు నన్ను చంపే ప్రయత్నాలు జరిగాయి. ఒకళ్ళిద్దరి కాలూ చెయ్యీ తీసి రౌడీగా పేరెల్లిన మంగమ్మ కొడుకు గవర్రాజు ఒక అర్ధరాత్రి చెల్లూరు వంతెనమీద కూర్చున్న నా కళ్ళు తీసేద్దామని ప్రయత్నం చేసి చీకట్లో కత్తి గురితప్పడంతో తన జబ్బమీద పొడుచుకున్నాడు.

కపాలేశ్వరస్వామి దేవాలయంలో ఓ ఉద్యోగి చెల్లెలికి షుగరువ్యాధి వచ్చి కాలు తీసేస్తే భర్త వదిలేశా డామెని.

ఏదోవిధంగా నన్నొక బలమైన ఉచ్చులో బిగిద్దామని ఆలోచిస్తున్న ఊరివాళ్ళంతా ప్రతీరోజూ నాదగ్గర కొచ్చి గుడి ఉద్యోగి చెల్లెలు ఏ ఆధారం లేకుండా పడుంది. ఆవిడికో దారి చూపించు చూద్దాం అని రెచ్చగొట్టారు.

ఆలోచించిన నేను ఆమె దగ్గరకెళ్ళి మాటాడాక రాములవారి గుడి దగ్గరకి ఆమెని తీసుకెళ్ళి తాళి కట్టాను. ఈ విషయం తెల్సిన మా ఇంట్లోవాళ్లు మా ఆస్తి నీకు దక్కదు, నిన్ను కులంలోంచి వెలి వేయిస్తున్నాం అని బయటికి గెంటేశారు. దాంతో ఆమెని తీసుకొని ఊరుబయటి కొచ్చిన నేను ఎక్కడెక్కడో తిరిగి చివరికి ఇక్కడ ఆగి నాకు నచ్చిన వాతావరణాన్ని నేను నిర్మించుకున్నాను''.

★★★

మర్నాడు మధ్యాహ్నం భోజనాలయ్యాక తిరుగు ప్రయాణానికి సిద్ధమైన నన్ను నావ ఎక్కించి లంగరు లాగి గెడ వేశాడు బాచి. నెమ్మదిగా కదలిన నావ పిసరంత వేగాన్ని అందుకుంది కాస్సేపటికి. దాంట్లో కూర్చుని లంకలో బాచి నిర్మించుకున్న పర్ణశాలని చూస్తున్నాను. నేను దూరమయ్యేకొద్దీ దాని సౌందర్యం పెరుగుతోంది అనిపించింది నాకు.

యానాం రేవులో నన్ను దింపుతూ "నాలాంటి వాణ్ణి చూడ్డానికి చాలా దూరం వచ్చావు నువ్వు'' అన్నాడు బాచి.

"నీలాంటి ప్రత్యేకమైన మనుషులు ఎక్కడున్నా వెళ్ళితీరాలి" అన్నాను.

"నీ అపోహ గాకపోతే నేను ప్రత్యేకమైన మనిషినేంటి?" అన్నాడు బాచి.

"అబద్ధం ఆడ్తున్నావ్. నిజంగా నువ్వు ప్రత్యేకమైన మనిషివే" అన్నాను నేను.

"మహానుభావుల్తో పోల్చుకుంటే చాలా మామూలు జీవితం నాది. చాలామంది మామూలు మనుషుల జీవితంలో జరిగే సాదాసీదా సంఘటనలే నా జీవితంలోనూ జరుగుతూ వస్తున్నాయి. అయితే ఒక విషయం. ఈ మధ్య ఒక గ్రంథం చదివి దాంట్లో ఒక సత్యాన్ని జీర్ణం చేసుకున్నాను. ఆ సత్యాన్నే నేను అమలులో పెట్టడం జరిగితే భవిష్యత్తులో ఎప్పుడన్నా నన్ను చూడ్డానికి రావచ్చు నువ్వు. అప్పుడీ మాటన్నా ఒక అర్థం ఉంటుందేమో!"

"ఏంటా సత్యం?"

"విశాల దృక్పథమే జీవితం

సంకుచితతత్వమే మృత్యువు

స్వార్థపరత్వమే సర్వనాశనం

ఇదే జీవిత సత్యం!"

('స్వాతి' మాసపత్రిక అక్టోబరు 1997)*